

Muallim Ahmed Galip Keskin

Teacher Ahmed Galip Keskin

Ali BAKKAL

Prof. Dr., Emekli Öğretim Üyesi; Retired Lecturer, Antalya/ Türkiye,
alibakkal52@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0607-3887

Makale Bilgisi	Article Information
Makale Türü – Article Type	Research Article/Araştırma Makalesi
Geliř Tarihi – Date Received	25 October/ Ekim 2023
Kabul Tarihi – Date Accepted	21 November/ Kasım 2023
Yayın Tarihi – Date Published	22 December / Aralık 2023
Yayın Sezonu	December / Aralık

Volume 8 Issue 2

Atıf / Cite as: BAKKAL, Ali, “Muallim Ahmed Galip Keskin”. *Katre Uluslararası İnsan Araştırmaları Dergisi – Katre International Human Studies Journal* 8/2 (December/Aralık 2023), 85-94. <https://doi.org/10.53427/katre.1381126>

İntihal / Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/katre/policy>

Published by İstanbul İlim ve Kültür Vakfı / Istanbul Foundation for Science and Culture, İstanbul, Türkiye.

CC BY-NC lisansı altında açık erişimli bir makaledir
(<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.tr>) /
This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Muallim Ahmed Galip Keskin

Ali BAKKAL

Öz

Bu makalenin amacı Bediüzzaman Said Nursi'nin talebelerinden Muallim Ahmed Galip Keskin'in hayatını ve Risale-i Nur Mesleği içindeki yerini tespit etmektir. Galip Bey'in babası Mehmet Kemâlettin Efendi Isparta'nın Yalvaç ilçesindedir. Kemâlettin Bey Bitlis'in Ahlat ilçesinde hakimlik yaparken, Ahmed Galip 1900 yılında burada dünyaya geldi. İlköğretimini Ahlat'ta tamamlayan Galip daha sonra İstanbul'da özel okula gönderildi, Fransızca'yı bu okulda öğrendi. 1914 yılında babası vefat edince eğitimini bırakıp Diyarbakır'ın Beşiri ilçesinde Kaymakamlık tahrirat kaleminde (yazı işleri) çalışmaya başladı. Burada kaldığı süre içinde İlçe Müftüsü Şeyh Kadri Efendi'nin yardımıyla bilgi ve becerisini geliştirdi; Arapça, Farsça ve Kürtçe dillerini öğrendi. 1916 yılında annesiyle birlikte baba memleketi olan Yalvaç'a döndü. Önce Yalvaç Lisesi'nde kâtip olarak çalışmaya başladı, daha sonra Barla nahiyesinde muallim olarak görevlendirildi. Barla'ya gelmesi onun için hayatının dönüm noktası olmuştur. Çünkü o sıralarda Barla'da Osmanlı döneminin önde gelen âlimlerinden Bediüzzaman Said Nursi Barla'da sürgünde bulunuyordu. Galip Bey'in Bediüzzaman'la tanışması onun hayat tarzını tamamen değiştirmiştir.

Bir muallim olarak Galip Bey, Arapça ve Farsçayı bu dillerde nitelikli şiir yazacak seviyede öğrenmiş, ayrıca tasavvufta uzman denecek derecede derinleşmişti. Bediüzzaman henüz Barla'ya gelmeden önce, daha 24 yaşında iken tınlı İranlı mutasavvıf Şeyh Şebüsteri'nin *Gülşen-i Râz* isimli Farsça tasavvufi mesnevisini manzum olarak şerh ve tercüme etmiştir. Bediüzzaman'la tanıştıktan sonra da bazı eserleri telif etmeye devam etti. 39 yaşında vefat ettiği zaman Risale-i Nur'a dair şiirlerini de bir kitap olarak değerlendirdiğimiz zaman toplamda yedi eser telif etmiş bulunuyordu. Bunların çoğu manzumdur.

Tasavvufu iyi bilmesi onun Bediüzzaman'a olan hayranlığını ve bağlılığını daha çok arttırmıştır. Galip Bey, Bediüzzaman'ı çok sevdiği gibi, Bediüzzaman da onu çok severdi. Galip Bey'in Risale-i Nur'a olan hizmeti iki şekilde olmuştur. Birinci olarak Bediüzzaman eserlerini eski yazıyla yazar, bazı talebeleri bunları el yazısıyla çoğaltır, Risale-i Nur'un neşri bu şekilde sağlanmış olurdu. Bediüzzaman Barla'da iken Risale-i Nur'u elle yazan on iki kişi vardı; bunlardan biri de Galip Bey'di. İkinci olarak Galip Bey, Türkiye'de ilk Nur dershanelerinden birinin kurucusu sayılır. O günün şartlarında iyi maaş alan bir öğretmen iken, genç yaşta emekli olup memleketi Yalvaç'da bir Nur dershanesi açmayı tercih etti. Dolayısıyla Galip Bey Yalvaç'ta Nur hizmetini başlatan ilk kişi olmaktadır. Emekli olduktan sonra Yalvaç'a yerleşen Galip Bey Barla'ya sık sık gelir Bediüzzaman'ı ziyaret ederdi.

Diğer taraftan Galip Bey, Risale-i Nur hakkında birçok şiir yazmış ve bunlar Risale-i Nur Külliyyatı'nda neşredilmiştir. Dolayısıyla onun şiirleri aynı zamanda Risale-i Nur'un bir parçası sayılmaktadır. Bu da Galip Bey için önemli bir bahtiyarlıktır.

Galip Bey iyi bir şairdi. Şiirde divan edebiyatının önemli şairlerinden Nâbî'nin açtığı ve Şeyh Gâlib'in en güzel örneklerini verdiği hikemî şiirin takipçisi sayılır. O şiirlerinde daima anlamı ön planda tutmuş ve okuyucularını her zaman düşünmeye sevk etmiştir. Onun şiirini anlamak için İslâm kültürünü çok iyi bilmek gerekir. Onun şiirlerinin derinliği bir bakıma İslâm kültürünü çok iyi yansıttığından kaynaklanır. Galip Bey, iyi bir şair olmanın yanı sıra aynı zamanda iyi bir hattat ve hakkâktı. Birkaç sanatı aynı anda yürütüyordu. Barla'da Bediüzzaman'ın odasında bulunun iki levhanın yazarı da Galip Bey'di.

Galip Bey, bilim ve sanata olan iştıyakı, çalışkanlığı, fedakârlığı ve samimiyeti ile örnek bir şahsiyetti. Uzun yaşasaydı çok önemli hizmetlere ve eserlere imza atacağı muhakkak gibi görülmektedir. Ancak 1939 yılında arkadaşı olan bir yüzbaşının silahından çıkan kaza kurşunuyla yaralanarak otuz dokuz yaşında hayata gözlerini yumdu.

Muallim Ahmed Galip Keskin'in hayatı ve Risale-i Nur'a olan hizmetinin ortaya konduğu bu çalışmada nitel ve nicel araştırma metodları karma olarak takip edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mezhepler tarihi, Dini akımlar, Risale-i Nur, Said Nursi, Ahmed Galip Keskin

Teacher Ahmed Galip Keskin

Abstract

The purpose of this article is to determine the life of Muallim Ahmed Galip Keskin, one of Bediüzzaman Said Nursi's students, and his place in the Risale-i Nur activities. Galip Bey's father, Mehmet Kemâlettin Efendi, was from the Yalvaç district of Isparta. While Kemâlettin Bey was working as a judge in the Ahlat district of Bitlis, Ahmed Galip was born here in 1900. After completing his primary education in Ahlat, Galip was sent to a private school in Istanbul, where he learned French. In 1914, when his father passed away, he left his education and started working at the District Governor's office in the town Beşiri of the district of Diyarbakır. During his stay there, he improved his knowledge and skills with the help of Sheikh Kadri Efendi, the town's Mufti, and learned Arabic, Persian and Kurdish. In 1916, he returned with his mother to Yalvaç, his hometown. First, he started working as a clerk at Yalvaç High School, and then he was assigned as a teacher in Barla district. His arrival in Barla was the turning point of his life because at that time, Bediüzzaman Said Nursi, one of the leading scholars of the Ottoman period, was in exile in Barla. Galip Bey's meeting with Bediüzzaman completely changed his life.

While working as a teacher, Galip Bey had learned Arabic and Persian at a level to write quality poetry in these languages, and he had also deepened his knowledge of Sufism to the point of being an expert. Before Bediüzzaman came to Barla, at the age of 24, Galip Bey had annotated and translated in verse the Persian Sufi *masnavi Gülşen-i Râz* of the famous Iranian Sufi Sheikh Şebüsterî. After he met Bediüzzaman, he continued to write. By the time he died at the age of 39, he had written seven poems as a book which was evaluated in the *Risale-i Nur*.

His knowledge of Sufism increased his admiration and devotion to Bediüzzaman. As Galip Bey respected Bediüzzaman very much, Bediüzzaman also respected him. Galip Bey's service to the *Risale-i Nur* was in two different styles. First, Bediüzzaman would write his works in old script, while some of his students would reproduce them in modern handwriting, and this was the original publishing style of the *Risale-i Nur* during that period. When Bediüzzaman was in Barla, there were twelve people who reproduced the *Risale-i Nur*, and one of them was Galip Bey. Second, Galip Bey is considered to be the founder of one of the first *Risale-i Nur* study center in Turkey. Despite being a teacher with a respectable salary these days, he preferred an early retirement at a young age in order to open a *dershane* (a study center) in his hometown Yalvaç. Therefore, Galip Bey can be considered the first person to start the Nur service in Yalvaç. After his retirement, he would often come to Barla to visit Bediüzzaman.

Besides, Galip Bey wrote numerous poems about the *Risale-i Nur* which were published in the *Risale-i Nur* collection. Therefore, his poems could be also considered a part of *the Risale-i Nur*. This was a good fortune for Galip Bey.

Galip Bey was a talented poet. He could be considered one of the followers of the Hikemi poetry inaugurated by Nâbî, one of the most important poets of divan literature, and exemplified most beautifully by Şeyh Gâlib. In his poems, Galip Bey always prioritized deep meaning and encouraged his readers to ponder. To understand the depth of his poetry, it is necessary to know Islamic culture very well. In addition to being a good poet, Galip Bey was also a good calligrapher and engraver. He practiced several arts simultaneously. Galip Bey was also the artist of two panes found in Bediüzzaman's room in Barla.

Mr. Galip was an exemplary figure with his enthusiasm for science and art, a hardworking, self-sacrificing, and sincere person. If he had lived longer, certainly, he would have accomplished significant services and work. Unfortunately, in 1939, he was wounded by an accidental bullet from the gun of a captain who was his friend, and passed away at the age of thirty-nine.

In this study, in which the life of Muallim Ahmed Galip Keskin and his service to the *Risale-i Nur* were revealed, by applying mixed qualitative and quantitative research methods.

Keywords: History of sects, religious movements, *Risale-i Nur*, Said Nursi, Ahmed Galip Keskin

Giriş

Bu makalenin amacı, Bediüzzaman Said Nursi'nin talebelerinden Muallim Ahmed Galip Keskin'in hayatını ve Risale-i Nur Mesleği için yaptığı hizmetleri ve yazdığı eserleri ana hatlarıyla ortaya koymaktır. Daha önce bu konuda ciddi bir çalışmanın yapılmamış olması bizi bu konuda böyle bir çalışma yapmaya sevk etmiştir. Galip Bey dört dil bilen, tasavvufta derinleşmiş, şair, hattat, hakkâk bir öğretmendi. 39 yaşında vefat eden Galip Bey geride altı eser bırakmıştı. Yetkin bir

entelektüel olan Galip Bey aynı zamanda Bediüzzaman Said Nursi'nin talebesiydi. Onu üstad kabul etmiş ve eserlerini elle yazarak Risale-i Nur hizmetinin yaygınlaşması için elinden gelen gayreti göstermiştir. Bu makalede nitel ve nicel araştırma metotları karma olarak takip edilmiştir. Kaynakların tamamı yazılı eserlerdir.

(1900-1939)

1. Hayatı

Ahmed Galip Keskin 1900 yılında Bitlis'in Ahlat ilçesinde dünyaya geldi. Babası Mehmet Kemâlettin Efendi Isparta'nın Yalvaç ilçesindedir. Ahmed Galip'in doğduğu sene Ahlat ilçesinde kadı/hâkim olarak çalışıyordu. İlköğretimini Ahlat'ta tamamlayan Galip Keskin daha sonra İstanbul'da "*Rehber-i İttifak ve Terakki*" adlı özel okula gönderildi. Burada bir yıl okudu ve Fransızca'yı öğrendi. 1914 yılında babası vefat edince Diyarbakır'ın Beşiri ilçesine geldi, burada Kaymakamlık tahrirat kaleminde (yazı işleri) çalışmaya başladı (Kıyıcı, 1998; Özcan, 2012).

Genç Ahmed Galip'in ilme ve şiire karşı büyük bir arzu ve kabiliyeti vardı. Daha küçük yaşlarında şiir okur ve yazardı. Onun bu arzu ve kabiliyetini keşfeden İlçe Müftüsü Şeyh Kadri Efendi onu sohbetlerine aldı; bilgi ve becerisini geliştirmesi için kendisini destekledi. A. Galip de Doğu'da kaldığı süre içerisinde Arapça, Farsça ve Kürtçe dillerini öğrendi. (Kıyıcı, 1998; Özcan, 2012). 1916 yılında annesiyle birlikte baba memleketi olan Yalvaç'a döndü. Önce Yalvaç Lisesi'nde kâtip olarak çalışmaya başladı, daha sonra Barla nahiyesinde muallim olarak görevlendirildi. O sırada Bediüzzaman Said Nursi de Barla'da bulunuyordu. Görevi dolayısıyla Risalelerde kendisinden daha çok Muallim Galip diye bahsedilmektedir (Özcan, 2012).

Muallim Galip Barla'da iken özellikle Doğu'daki âlimlere olan hürmetinin de etkisiyle, kendisinin de görev yaptığı Bitlis doğumlu Bediüzzaman Said Nursi ile kısa zamanda dostane ilişkiler kurdu. O'nu kendisine üstad kabul etti; en yakın ve en sadık talebelerinden biri oldu. Barla'da görev yaparken genç yaşında emekli olmayı tercih etti. Emekli olduktan sonra memleketi Yalvaç'a dönmekle birlikte emeklilik hayatının çoğunu Barla'da geçirdi. Nur hizmetini Yalvaç'ta başlatan ilk kişi Muallim Galip'tir (Özcan, 2012).

Bediüzzaman'ın Barla'da iken yazdığı Risale-i Nur eserleri Osmanlıca olarak elle yazılıp çoğaltılırdı. Barla'da Risale-i Nurları yazan on iki yazıcı bulunuyordu; bunlardan biri de Muallim Galip'ti. Bediüzzaman onun bu özelliğini, “Galib Bey’in iki eli var; sağ elini bana vermiş, benim hesabıma yazıyor, sol eli de kendine kalmış. Bu mektup o iki elle yazılmıştır...” (Nursi, 2012, s. 258) sözüyle dile getirmiştir. Esasen bu kelâm kinayeli bir sözdü; zira Galip Bey yazıyı sağ elle yazar, sol elle ise “hakkaklık ” işlerini yapardı.

Galip Bey, 1935 Eskişehir Mahkemesi dolayısıyla Bediüzzaman'la birlikte hapis yattı. Osmanlıca *Yirmi Yedinci Lem'a* olan “Eskişehir Müdâfaanamesi”nde Bediüzzaman'ın onunla ilgili mahkemeye karşı yaptığı bir müdafaası vardır. *Mektûbat'ta*, *Barla Lâhikası* ve *Sikke-i Tasdik-i Gaybî*'de Türkçe, Arapça, Farsça şiirleri mevcuttur. Bediüzzaman'a sorulan bazı soruları o sormuştur. Risalelerin telif ve tashihi sırasında yaşanan harikaların anlatıldığı bazı mektupların altında onun da ismi geçmektedir. *Omuncu Lem'a* olan “Şefkat Tokatları Risalesi”nde Bediüzzaman onun yediği şefkat tokatlarından bahseder.

Muallim Galip'in, 1935 yılında Eskişehir'de hapishanede yatarken Risale-i Nur'u taniyan ve ömrü boyunca Bediüzzaman'a bağlılığını devam ettirmiş olan bir yüzbaşı arkadaşı vardı. 8 Şubat 1939 günü, Yalvaç'ın ortalarında bulunan 850 senelik büyük çınar ağacının altında bu arkadaşı ile sohbet ediyordu. Bir ara arkadaşı ayağa kalktı, bu esnada belindeki beylik tabancası yere düştü ve patladı. Tabancadan çıkan kurşun Muallim Galip Bey'in karnına isabet etti. Tedavisi için kendisini Konya Devlet Hastanesi'ne götürürler. İyileşmesi için doktorlar büyük çaba sarf ettikleri halde sağlığına kavuşamadı. Hastaneye yatırılışından bir hafta sonra 14 Şubat 1939 günü 39 yaşında iken vefat etti ve Konya'da defnedildi. Bediüzzaman, Muallim Galip'in vefatına çok üzülmüş ve ona için dua etmiştir (Özcan, 2012). Muallim Galip'in İstanbul'da yaşayan Yahya isminde bir oğlu vardır.

Yalvaç'a gitmek için Eğirdir ilçesinin içinden geçilir, Eğirdir Gölünün kıyı şeridi takip edilerek Yalvaç'a varılır. Bu yol tabiat güzelliği itibarıyla coğrafyanın en güzel yerlerinden biridir. Toprakları son derece bereketlidir. Muallim Galip'in burada Nur hizmetini başlatmasıyla mânevî yönden de bereketlenmeyi başlamıştır. Ondan sonra buradaki Nur hizmetini, doğuştan kalça çıkığından dolayı Topal Hafız diye anılan emekli imam Ali Osman Karahan yürütmüştür. Muallim Galip'in vefatından sonra Bediüzzaman Şaid Nursi, Barla'da ikamet ettiği sıralarda, Ali Osman Karahan'ın daveti üzerine Yalvaç'ı üç kere ziyaret etmiştir. 1957 yılında yaptığı ilk ziyaretinde sadece Muallim Galip'in evini ziyaret etmiş, onun için dua ettikten sonra geri dönmüştür. O sırada Yalvaç'ta bir Nur medresesi bulunduğu halde Bediüzzaman bu medreseyi ziyaret etmeyip M. Galip'in evini ziyaret etmekle yetinmiştir. Bediüzzaman bu ziyaretiyle bir vefa insanı olarak, kendisine yazıyla hizmet eden bir dostuna karşı vefa borcunu bu şekilde ödemek istemişti (Özcan, 2012).

Ali Osman Karahan Hoca'nın Bediüzzaman'la ilk tanışması onun Emirdağ'a gidişi sırasında olmuştur. Karahan Hoca yolda Bediüzzaman'ı karşılamış ve bir süre ayakta sohbet etmişlerdir. Elini öptükten sonra Bediüzzaman Karahan Hoca'ya nereden geldiğini sorar. Yalvaç'tan geldiğini söyleyince, kendisine “Sonra tekrar gelirsin, bizim şimdi işimiz var, Emirdağ'a gidiyoruz. Galib'ime selam et” der. Fakat o sırada Karahan Hoca, Muallim Galip'i tanımamaktadır. Yalvaç'a döndüğünde bakkal Galip'i bulur; “Galip ağa, ben Bediüzzaman'ın yanından geliyorum, Üstad'ın sana selamı var.” der. Bakkal Galip ise “Ben onu tanımıyorum, ben değilim o.” diye cevap verir.

Sonra Galip isminde başka birini bulur ve ona da, “Galip ağa, ben Bediüzzaman’ı ziyaret ettim, sana selamı var.” der. Fakat o da, “Yok, hocam yanlışın var, beni bilmez o.” diye karşılık verir ve arkasından “Dur, onun Galip’i evliya gibi bir adamdı. Fakat o kaza kurşunuyla öldü, acaba ölene de mi selam gönderdi? O Konya’da medfundur.” diye sözünü tamamlamıştır (Özcan, 2012).

Galip Bey iyi bir şair olduğu kadar iyi bir hattat ve iyi bir hakkâktı. Yazım ve hattatlık işlerini sağ elle; taş, maden ve ahşap gibi maddeler üzerine yazı ve şekil kazıma sanatı olan hakkâklık işlerini ise sol elle yapardı. Bediüzzaman’ın Barla’daki evinde asılı bulunan iki levhanın hattatı da Galip Bey’di.

2. *Risale-i Nur*’da Muallim Galip

Risale-i Nur Külliyyatı’nda adı Galib, Ahmed Galib ve Muallim Galip şeklinde geçer; bu isimlerle bazı şiir ve yazılarına yer verilir.

Muallim Galip’in *Mektûbat*’ta “Sözler’in tebyizinde kıymetdar hizmeti sebkât eden muallim Ahmed Galib’in fikrasıdır” (Nursi, 2012d. s. 536-537) başlığıyla verilen 17 beyitlik bir şiiri vardır. Bu şiir,

“Elde Kur’ân gibi burhan-ı hakikat varken,
‘Münkiri ilzam için gönlüme sıklet mi gelir?’
Sözün özdür, ey can, tekellüf değil.” diye başlar;

“Çok işte Hak onu muvaffak ede,

Tevâfuk, makam-ı tevakkuf değil.” diye sona erer. Bu şiir özelde *Sözler* kitabını, genelde *Risale-i Nur* eserlerini övmek için yazılmıştır. Şiirin altında “Ahmed Galib (Rahmetullahi Aleyh)” ismi yer alır.

Muallim Galip’in *Barla Lâhikası*’nda “Ahmed Galib’in Sözler hakkında bir fikrasıdır” başlığıyla yayımlanan “*Âdem-i ilm-i hakikattir sözün*” mısraıyla başlayan, “Ez ki, bir iman-ı hayrettir sözün” mısraıyla sona eren 70 mısradan oluşan uzun şiiri de özelde *Sözler* kitabını, genelde *Risale-i Nur* eserlerini öven manzum bir eserdir. Bu şiir de Ahmed Galib imzasıyla yayımlanmıştır (Nursi, 2012a, s. 159-161).

Galip Bey’in *Barla Lâhikası*’nda *Risale-i Nur*’un önemini ifade eden “Ahmed Galib’in Sözler hakkındaki Arabî fikrasıdır” başlıklı yedi beyitlik Arapça bir şiiri de bulunmaktadır (Nursi, *Sikke-i Tasdik-i Gaybî*, 162).

Muallim Galib’in *Sikke-i Tasdik-i Gaybî* adlı eserde “Mühim bir ihbar-ı gaybî” başlıklı bir yazısı vardır. Bu yazının konusu, başlığın altında yer alan “Şeyh-i Geylânî’nin kendinden sekiz yüz sene sonra gayb-âşinâ gözüyle haber verdiği bir hâdise-i Kur’âniyedir” ifadesiyle âdeta özetlenmiş gibidir. Ahmed Galib bu yazıyı Bediüzzaman’ın 24 talebesiyle birlikte imzalamıştır (Nursi, 2012e, s. 206-210).

Yine aynı şekilde *Risale-i Nur* hakkında Galip Bey’in Said Nursi ve beş talebesi ile birlikte imzaladığı “Latif bir tefe’ül” başlıklı kısa bir yazısı (Nursi, *Sikke-i Tasdik-i Gaybî*, s. 226) ve

Bediüzzaman'ın on talebesiyle birlikte imzaladığı “Şayan-ı hayret bir tefe’ül ve mühim bir ihbar-ı gaybî” başlıklı sekiz mısralık bir şiiri bulunmaktadır (Nursi, 2012e, s. 205).

Tefe’ül, bir şeyi hayırlı ve uğurlu saymak anlamına gelir. İslâm’da teşe’üm, yani uğursuzluk yaktır. Birçok hadiste, fal ve benzeri işlemlerin sonuçlarına itibar ederek bunlara inananların Hz. Muhammed’e (asm) indirilene inkâr etmiş sayılacağı, namazlarının kırk gün kabul edilmeyeceği ve bunların cennete giremeyecekleri belirtilmiştir. (İbn Hanbel (1992), 2: 429; 3:14; 4:68; 5:380; Müslim, “Selâm”, 125; İbn Mâce, “Tahâret”, 122; Ebû Dâvûd, “Tıb”, 21; Tirmizî, “Tahâret”, 102). Bazı hadislerde ise fal, “salih”, “hasen” ve “tayyib” gibi ifadelerle nitelendirilmiştir (Buhârî, “Tıb”, 42; Müslim, “Selâm”, 110-119). Resûl-i Ekrem’in huzurunda bir ara “tıyere”den söz edilince, “Tıyerenin aslı yoktur, onun en iyisi fe’ldir” buyurmuş, Sahâbe, “Fe’l (fal) nedir?” diye sorunca da, “Sizden birinin işittiği güzel sözdür” şeklinde cevap vermiştir (Buhârî, “Tıb”, 42, 76 H. No: 5754, 5755). Arapça’da tıyere, uğursuzluk anlamında kullanılmaktadır. (Çelebi, 2012, 42:51). “İslâm âlimleri Resûl-i Ekrem’e atfedilen bu ifade ve rivayetlerden, onun gelecek hakkında bazı karînelere dayanarak iyimser tahmin ve yorumlarda bulunmayı tasvip ettiği sonucuna varmışlar, ancak bunu hiçbir zaman geleceğe dair bilgi sağlamayı veya uğursuzluk ve ümitsizlik hislerine kapılmayı meşrû saydığı şeklinde anlamamışlardır.” (Çelebi, 1995, 12/138-139).

Galip Bey’in *Barla Lâhikası*’ndaki bir yazısı Farsça olup “Galib’in Fârisî Fırkası” başlığını taşımaktadır. Yazının konusu, parantez içinde (*Kerâmât-ı Gavsîye münasebetiyle yazmış*) ifadesiyle belirtilmiştir (Nursi, 2012a. s.325).

Bediüzzaman, Kur’an hizmetinde bulunurken arkadaşlarının beşer olmanın bir gereği olarak yaptıkları hata ve unutmaların neticesinde kendilerine gelen küçük belaları ve sıkıntıları şefkat tokadı olarak niteler. Bu tür belâ ve sıkıntılara maruz kalan bazı öğrencilerinden izin alarak onların maruz kaldıkları sıkıntıları *Lem’alar* adlı eserinde açıklamıştır. *Onuncu Lem’a*’da açıklanan on ikinci şefkat tokadı Galip Bey’le ilgidir. Bediüzzaman bu kısımda Galip Bey’i şöyle değerlendiriyor:

“Muallim Galip’tir (r.h.). Evet, bu zat, sadıkane ve takdirkârâne, risalelerin tebyizinde çok hizmet etti ve hiç bir müşkilât karşısında zaaf göstermedi. Ekser günlerde geliyordu, kemâl-i şevkle dinliyordu ve istinsah ediyordu. Sonra kendine otuz lira ücret mukabilinde umum *Sözler*’i ve *Mektubat*’ı yazdırdı. Onun maksadı, memleketinde neşretmek ve hem hemşehrilerini tenvir etmekte. Sonra, bazı düşünceler neticesinde, risaleleri tasavvur ettiği gibi neşretmedi, sandığa bıraktı. Birden, elîm bir hadise yüzünden bir sene gam ve gussa çekti. Risalelerin neşriyle ona adâvet edecek resmî birkaç düşmanlara bedel, zalim, insafsız çok düşmanları buldu, bir kısım dostlarını kaybetti” (Nursi, 2012c, s. 97).

25 Nisan 1935 tarihinde Bediüzzaman 120 talebesiyle birlikte tutuklanıp Eskişehir Hapishanesi’ne sevk edilmişti. İsnad edilen suç, “Said Nursi gizli cemiyet kuruyor, rejim aleyhindedir, rejimin temel nizamlarını bozuyor” şeklinde uydurma bahanelerden ibaretti. Bu isnatlar sebebiyle idamla yargılandıkları halde sonuçta mahkeme Bediüzzaman’a 11 ay, on beş arkadaşına ise altışar ay ceza vermiş, 105 kişi ise beraat etmişti (Şahiner, 1979a). Mahkemenin bu cezaları da üst makamların baskısı sebebiyle verdiğini söyleyebiliriz. Galip Bey de Eskişehir mahkemesinde yargılananlar arasında yer almıştır. Bediüzzaman, bu mahkemede muallimliği münasebetiyle Galip Bey’le bazen haftada bir, bazen de yirmi günde bir ayaküstü görüştüğünü, hattat olduğundan kendisinden faydalanmak istediğini, kendisine Mu’cizat-ı Ahmediye ve İ’caz-ı Kur’an risalelerini yazdırdığını, odasında asılı bulunan iki levhayı da onun yazdığını, onunla çok

sıkı bir münasebeti olmadığından kendisine isnad edilen mevhum bir suç sebebiyle bu gibi kişilerin muhakeme edilmemesi gerektiğini ifade etmiştir (Özcan, 2012).

Anlaşıldığı kadarıyla Eskişehir hapishanesinde Galip Bey'in Bediüzzaman'a olan sevgi ve muhabbeti daha da artmış ve ona daha çok bağlanmıştı. Bediüzzaman da Galip Bey'den son derece memnundu. Santral Sabri diye bilinen *Eğirdir'in Bedre köyü imamı* Sabri Arseven'e yazdığı bir mektupta Galip Bey için şöyle dua etmiştir:

“Cenâb-ı Hak, Galip Bey gibi çok fedakârları İslâm ordusunda yetiştirsin. Bu zât, garpta, aynı şarkta Hulûsi Bey gibi imana hizmet ediyor. Tarikat cihetiyle ehl-i imanı dalâletten çekmeye çalışıyor. Bu zât, eskiden beri Risale-i Nur'u görmeden Nur mesleğinde hareket etmeye çalışmış. Sonra Nurlarla münasebeti kuvvetleştiği zaman, daha ziyade hizmet edebilir” (Nursi, 2012b, c.1. s. 307-308).

3. Eserleri

Muallim Galip birçok alanda geniş bilgiye sahip dört dil bilen şâir, âlim, hattat ve hakkâk bir zattı. Manzum ve mensur olarak altı eseri vardır:

1. *Divan*. Galip Beyin kendi el yazısıyla Osmanlıca olarak yazdığı bir şiir kitabıdır. Bu eserdeki şiirlerinden bazıları Arapça ve Farsçadır. 715 sayfadan ibaret olan bu eser basılmamıştır (Kıyıcı, 1998).

2. *Gülşen-i Râz Tercüme ve Şerhi*. *Gülşen-i Râz* ünlü İranlı mutasavvıf Şeyh Şebüsterî'nin Farsça tasavvufî mesnevisidir (Sevgi, 1996). Şebüsterî nisbesiyle bilinen eserin müellifi Şeyh Sa'üddîn Mahmûd b. Emînidîn Abdilkerîm b. Yahyâ Şebüsterî Tebrîzî (ö. 720/1320) ise, Kübrevîliğin Nûriyye kolunun pîri Nûreddin Abdurrahman İsferyîni'nin halifesi Emînüddin Abdüsselâm Huncî'nin müridi olan bir Kübreviye şeyhidir. Genel olarak İbnü'l-Arabî'nin etkisindedir. Şiir ve nesir olarak dört eseri olan Şebüsterî'nin “Gülşen-i Râz” isimli Farsça mesnevisi üzerine birçok şerh yazılmış ve bu eser çeşitli dillere tercüme edilmiştir. Eserin birçok beyti Mevlânâ'nın *Mesnevi*'sindeki beyitlerle uyumlu olmakla birlikte ifadeleri İbnü'l-Arabî'nin ifadelerinden daha açık ve daha vecizdir. Bazıları İmâmiyye mezhebine mensup olduğunu iddia etse de *Sa'âdetnâme* adlı eserinde Sünnî-Eş'arî olduğunu belirtmektedir (Karaismailoğlu, 2010). 1924 yılında Muallim Galip tarafından manzum olarak şerh ve tercüme edilen *Gülşen-i Râz Tercüme ve Şerhi* 587 sayfalık bir eserdir (Kıyıcı, 1998).

3. *Fıtratta Besâtet Sezişleri*. Galip Beyin 1934 yılında tamamladığı bir tefekkür ve felsefe kitabıdır (Kıyıcı, 1998).

4. *Mirâciyye*. İslâm edebiyat ve sanatlarında Hz. Peygamber'in mi'râcını anlatan eserlere genel olarak Mi'râciyye adı verilmiştir. Galip Beyin de 1937 yılında tamamladığı mesnevî tarzında yazılmış 94 sayfalık böyle bir eseri vardır (Kıyıcı, 1998).

5. *Gökte ve Yerde*. Hayalen ve gerçekte yaşanmış seyahatleri anlatan mesnevî tarzında yazılmış 42 sayfalık bir eserdir (Kıyıcı, 1998).

6. *Mevlid*. Hz. Peygamber'in (sav) doğumunu anlatan Süleyman Çelebi tarzında yazılmış bir mevlid kitabıdır. Akıcı ve tatlı bir üslubu vardır (Kıyıcı, 1998).

7. Bu eserleri dışında Galip Beyin yukarıda anlatıldığı üzere Risale-i Nur Külliyyatı içinde

neşredilmiş çeşitli yazı ve şiirleri mevcuttur. Bu yazı ve şiirlerin toplamı küçük bir kitap hacmine ulaşacak kadardır.

Galip Bey iyi bir şairdi. Şiirde divan edebiyatının önemli şairlerinden Nâbî'nin açtığı ve Şeyh Gâlib'in en güzel örneklerini verdiği hikemî şiirin takipçisi sayılır. O şiirlerinde daima anlamı ön planda tutmuş ve okuyucularını her zaman düşünmeye sevk etmiştir. Onun şiirini anlamak için İslâm kültürünü çok iyi bilmek gerekir. Dini metaforları ve kavramları yoğun miktarda kullanması sebebiyle, kapsamlı dini bilgiye sahip olmayan kişilerin onun şiirini anlamakta zorluk çekeceği muhakkaktır. Yine Muallim Galip'in yazı ve şiirlerine bakıldığında onun üstat kabul ettiği Bediüzzaman Said Nursî gibi düşündüğünü, hatta Risalelerde kendini bulduğunu söyleyebiliriz. Risale-i Nur eserleri içinde Bediüzzaman'ın talimatıyla çok sayıda yazısının yayımlanması, hem onun Bediüzzaman gibi düşündüğünün bir göstergesi, hem de Risale-i Nur'a bir katkısı sayılır. Nur talebeleri Bediüzzaman'ın eserlerini okurken, bu çerçevede onun yazılarını da okumaktadırlar. Çünkü bunlar Risale-i Nur'un bir parçası sayılmaktadır.

Sonuç

Ahmed Galip Keskin, 39 yaşında vefat eden genç bir öğretmen olmakla birlikte zamanını çok iyi değerlendiren, üç dili şiir yazacak derecede iyi bilen, çok yönlü sanatkâr bir âlimdi. Onun bir diğer özelliği de Bediüzzaman'an Said Nursî'in başlattığı Risale-i Nur Mesleğine sahip çıkması, Risale-i Nurları el yazısıyla çoğaltması ve bu uğurda çeşitli sıkıntılara katlanmasıdır. Galib Bey gibi entelektüel bir şahsiyetin Risale-i Nur'a sahip çıkması, Bediüzzaman ve Risale-i Nur eserleri açısından da önem arz etmektedir. Bediüzzaman'ın arkasından giden bazı insanlar sadece normal vatandaşlar değil, aynı zamanda iyi eğitim görmüş, din alanında kapsamlı bilgiye sahip eser sahibi âlimlerdi. İyi tahsil görmüş ilim adamlarının Bediüzzaman'ın arkasından gitmesi Bediüzzaman'ın manevi ve sosyolojik gücünü arttırdığı gibi arkasından gidenler için de manevî bir destek vazifesini görmüştür. Ayrıca Galip Bey, Risaleleri yazmanın dışında kendi memleketinde bir Nur dershanesi açması gibi faaliyetleriyle oluşum döneminde Risale-i Nur akımının güçlenmesinde ve yayılmasında etkili isimlerden biri olmuştur. Galip Bey gibi isimlerin katkısıyla Risale-i Nur akımı kısa zamanda Türkiye'nin her tarafına yayılmış ve taraftar bulmuştur. Bununla birlikte Risale-i Nur akımının yaygınlaşmasındaki temel etken bu hareketin mahiyetiyle ilgilidir. Çünkü gençlik Avrupa'dan gelen pozitivist düşüncelerin etkisiyle hızlıca dinden uzaklaşmaya başlamıştı. Risale-i Nur akımının temel amacı, iman zafiyetinin yükseldiği ve imansızlığın gittikçe etkisini arttırdığı bir zamanda iman ve bilimin öncülüğünde "imanı kurtarma" davası idi. Bu konuda gençlik en kuvvetli desteği Risale-i Nur'da bulmuştur.

Kaynakça

- Ahmed b. Hanbel (1992). *el-Müsned*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Ayday, M.S. (Aralık 2022). Fal, Kur'an falı ve müfessirlerin konuya yaklaşımları. *Kocatepe İslami İlimler Dergisi*, 5 (2), 576-596. <https://doi.org/10.52637/kiid.1176495>
- Buhârî, E.A.M.İ. (1992). *el-Câmi 'u's-Sahîh*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Çelebi, İ. (1995). "Fal – İslâm'da fal". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (12/138-139). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.

- Çelebi, İ. (2012). “Uğursuzluk”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (42/51-52). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Ebû Dâvûd, S.E. (1992). *es-Sünen*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- İbn Mâce, E.A.M.Y. (1992). *el-Sünen*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Karaismailoğlu, A. (2000). “Şebüsterî”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (38/400-401). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Kıyıcı, M. (1998). *Ispartalı Büyük Adamlar*. Isparta: Göлтаş Kültür.
- Müslim, E.H.M.H. (1992). *el-Câmi 'u's-Sahîh*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Nursi, B. S. (2012a). *Barla Lahikası*. İstanbul: Söz Basım-Yayın.
- Nursi, B. S. (2012b). *Emirdağ Lahikası*. İstanbul: Söz Basım-Yayın.
- Nursi, B. S. (2012c). *Lem'alar*. İstanbul: Söz Basım-Yayın.
- Nursi, B. S. (2012d). *Mektubat*. İstanbul: Söz Basım-Yayın.
- Nursi, B. S. (2012e). *Sikke-i Tasdik-i Gaybî*. İstanbul: Söz Basım-Yayın.
- Özcan, Ö. (2012). *Ağabeyler Anlatıyor 5*. İstanbul: Nesil.
- Sevgi, H. A. (1996). “Gülşen-i Râz”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (14/253-254). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Şahiner, N. (1979a). *Bilinmeyen Taraflarıyla Bediüzzaman Said Nursî*. İstanbul: Yeni Asya.
- Şahiner, N. (1979b). *Son Şahitler 1*. İstanbul: Yeni Asya.
- Tirmizî, E.İ.M.İ.S. (1992). *el-Câmi 'u's-Sahîh*. İstanbul: Çağrı Yayınları.